

Rob Godfried

Is simulatie functioneel?

Amos van Gelderen heeft in een noot (Van Gelderen 1991, p.21) een opmerking gemaakt over mijn opvattingen ten aanzien van functioneel taalonderwijs (Godfried 1990). Hij stelt daarin dat ik gesimuleerde situaties disfunctioneel acht in het onderwijs. Omdat mijn onderwijzershart door zijn noot geraakt is, wil ik er hier toch even op in gaan.

Van Gelderen heeft niet goed gelezen of niet goed begrepen wat ik heb geschreven, als hij noteert dat ik geen argumenten hanteer.

Ik vind *niet in zijn algemeenheid* dat gesimuleerde situaties in het onderwijs disfunctioneel zijn en dat staat ook nergens in mijn genoemde artikel. Er staat wel dat ik bij uitstek functionele taal-taken, als het schrijven van een brief, graag koppel aan een situatie waarin zo'n brief ook werkelijk functioneel is. En ik stel dat daar in het onderwijs meer dan genoeg gelegenheid voor is, voor wie daar oog voor heeft. Het is niet nodig te simuleren! Bovendien heb ik gedefinieerd wanneer ik een activiteit disfunctioneel vind. Namelijk, als een leerling een taak verricht met een niet door hem of haar aanvaard doel, met externe motivatie en zonder consequentie voor de werkelijkheid – ook niet voor eigen kennis of vaardigheid.

Maar er is meer aan de hand. Wie in het basis-onderwijs situaties simuleert moet verdraaid goed rekening houden met het ontwikkelings-niveau van de kinderen, die in de simulatie als werkelijkheid kunnen geloven. Je kunt ze als je niet oppast dubbel bedonderen: in de eerste plaats door de werkelijke functie van het schrijven van een brief (namelijk de doelstelling die je ermee hebt) te *verzinnen* voor het kind en in de tweede plaats door de werkelijkheid die het kind dan *ervaart* weer af te nemen. En dat allemaal terwijl er mijns inziens geen enkele zinnige reden te bedenken valt om in de klas geen *echte brieven* met een *echt doel* te schrijven.

Van Gelderen maakt denkfouten bij zijn vergelijking met een autorijles. De 'gesimuleerde bestemming' zou (voor mij?) een argument zijn een autorijles disfunctioneel te noemen? Hoezo? De rijles heeft een door de leerling aanvaard doel: leren rijden natuurlijk, niet een plaats van bestemming. Een gesimuleerde correspondentie heeft voor de bedenker, de leraar, een zelfde soort doel als leren rijden: leren schrijven. De uitvoerders, kinderen, geloven echter in de simulatie en hebben dus een heel ander doel: de plaats van bestemming, het doel van de brief. In de praktijk wordt er dan vaak ook nog een brief 'teruggeschreven' om de simulatie compleet te maken. Mag ik die onzin met enig recht 'disfunctioneel' noemen?

Amos van Gelderen

Simulatie en realiteit

In één ding heeft Rob Godfried in ieder geval het gelijk aan zijn zijde: ik begrijp niet wat hij heeft geschreven. Ik begreep zijn artikel niet, maar wat meer is: ik begrijp wat hij nu schrijft al evenmin. Ik zal proberen de lezer deelgenoot te maken van mijn moeilijkheid.

Godfried vindt kinderen in de basisschool volwassen genoeg om reële communicatie te bedrijven in de klas. Bovendien zijn de kinderen volgens hem heel goed in staat om zich bewust uit te spreken voor leerdoelen (zoals leren schrijven en spreken) die door hen aanvaard worden. Maar de leerkracht die een spel met de kinderen speelt en taalsituaties simuleert om kinderen iets te laten zien dat hij belangrijk vindt, krijgt een stevige vermaning van Godfried: hiertegen is de jonge kinderziel kennelijk nog niet opgewassen.

Ik weet niet hoe Godfried aan deze overtuiging komt en ik neem aan dat hij zich niet realiseert hoe contra-intuïtief deze is. Anders had hij zich wellicht meer moeite getroost er bewijsmateriaal voor aan te slepen. Naar mijn gevoel zet hij de wereld op zijn kop en schrijft hij kinderen een geestelijke rijpheid toe op gebieden waar zelfs volwassenen soms te kort schieten (zoals het uitgesproken gemotiveerd zijn